

GUIA DEL CATÀLEG

Narratives de violències. Treballem col·lectivament per transformar el nostre món

Treballs universitaris sobre les violències masclistes a les Universitats

Febrer 2022-Març 2023

Amb el suport del Consell Interuniversitari de Catalunya. "Activitat financada a càrrec dels crèdits rebuts del Ministerio de la Presidencia, Relaciones con las Cortes e Igualdad, a través de la Secretaria de Estado de Igualdad"

Autores

Albertín-Carbó, Pilar; Cubells-Serra i Pujal-Llombart, Margot

(coordinadores)

Fuentes-Pumarola, Concepció

Echazarreta-Soler, Carme

Langarita-Adiego, Jose Antonio

Sibila-Pérez, Mar

Agraïments

A tots i totes les estudiants que han col·laborat amb la seva creativitat i dedicació per elaborar els materials del catàleg

A Ugaitz Albisu per la realització dels audiovisuals que complementen el projecte

ÍNDEX

1. Introducció	5
2. Qualitat i originalitat del projecte	6
2.1 Rellevància del projecte	6
2.2 Innovació i dimensió interdisciplinar	6
3. Metodologia i equip de treball	7
3.1 Metodologia	7
3.2 Equip de recerca i col·laboració amb grups acadèmics	12
<i>Taula 1. Equip de recerca</i>	12
EQUIP DE LA UNIVERSITAT DE GIRONA	12
EQUIP DE LA UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA	12
<i>Taula 2. Col·laboració entre grups acadèmics</i>	13
4. Resultats i valoració	13
<i>Taula 3. Quantitat de produccions realitzades</i>	13
<i>Taula 4. Competències acadèmiques principals desenvolupades i en relació als objectius Desenvolupament sostenible. Agenda 2030</i>	14
5. CONCLUSIONS	15
6. Referències bibliogràfiques	15
Annex. Catàleg de materials	16

Narratives de violències. Treballem col·lectivament per transformar el nostre món

RESUM DEL PROJECTE

El següent projecte pretén identificar, reflexionar, transformar i transferir l'autoconeixement col·lectiu d'estudiants universitaris, professorat i personal d'administració i serveis de la universitat, implicat en eliminar les violències de gènere (VG) i masclistes en el context i dinàmiques universitàries, o fora d'aquest context, però que els afecta. L'objectiu principal és narrar situacions particulars de la vida quotidiana universitària i de les experiències externes a la universitat, a on es visibilitzin i analitzin situacions de violència, així com processos implicats, i efectes que produeixen en les persones implicades i esbrinar les claus per actuar sobre el marc o estructura social que permet la seva producció i reproducció, alhora que ajuda a frenar les violències directes sobre la persona o persones. Ens centrarem dins i fora de l'entorn universitari per identificar situacions que es manifesten de formes diverses i tenen a veure amb el rendiment tant amb la docència i recerca, com amb les relacions i el benestar mental i emocional de les persones. D'aquesta manera, podem detectar situacions on s'infiltra la violència en forma d'estigmatització, patologització, naturalització, normalització en estudiants, professorat, personal d'administració i serveis (Cala, 2011). O situacions relacionades amb normatives u organització universitària que constitueixen desigualtats i dominació; o bé altres relacions i comunicacions violentes i masclistes, tant de caràcter formal o informal, com presencials o en les xarxes. En tots aquests processos serem especialment sensibles a les VG o masclistes que es produeixen de forma més subtil (Bonino, 2004; Cubells i Calsamiglia, 2015), i a la seva connexió amb les formes que structuren i organitzen socialment la vida, especialment a partir de rols, estereotips, processos d'estigmatització basats en els binarismes de gènere i la cultura heteropatriarcal (Arisó i Mérida, 2010; Albertín, 2017). La metodologia per portar a terme el projecte partirà, des de la posició situada d'estudiant, donat que seran els i les estudiants qui amb un treball de reflexió, experiencial i de recerca col·laborativa, col·lectiva i feminista (Jiménez, Biglia i Cagliero, 2016; Platero i Langarita, 2016), proposaran situacions a on es visualitzi alguna de les cares de la violència de gènere, es comentin i es busquin respostes i compromisos per part dels assistents. El procediment de treball serà en el marc d'algunes assignatures i treballs finals de grau, de màsters i tesis durant una part del curs acadèmic 2021-2022 i una part del curs acadèmic 2022-2023, conduïdes pels membres d'aquest equip que pertanyen a Universitat Autònoma de Barcelona i Universitat de Girona, tenint en compte la multidisciplinarietat quant a graus i àrees de coneixement d'aquest equip: Dret, Criminologia, Estudis Socioculturals de Gènere, Comunicació audiovisual, Infermeria, Treball social i Psicologia Dret, Criminologia, Comunicació, Infermeria, Treball social i Psicologia. El treball permetrà desenvolupar tant a estudiants com a professorat i personal d'administració i serveis diverses competències, especialment la comprensió i sensibilització envers la diversitat sexual i la igualtat de gènere, i la no tolerància a les VG o masclistes (Mena, Sáez, Leal i Pujal, 2019).

1. Introducció

Aquest projecte s'inclou dins de les mesures desenvolupades pel pacte d'Estat contra la violència de gènere. Pretén impulsar la conscienciació, sensibilització i possibilitat de transformacions de les persones, especialment estudiantat implicat en el projecte, així com l'impacte i influència que els materials produïts de tal activitat puguin tenir en la comunitat universitària.

Volem identificar, explorar, conscienciar, i fer difusió d'algunes de les VG o masclistes que es donen: a) dins del context i dinàmiques universitàries, b) fora d'aquest context, però que afecta els i les joves universitaris. La nostra acció consistirà a explorar situacions particulars de la vida quotidiana universitària i dels estudis, així com de les experiències fora de les aules de l'alumnat, a on es visualitzin i explorin situacions de violència, els processos implicats, els efectes que produeixen en les persones implicades (víctimes, victimaris i altres persones que formen part d'aquestes situacions). I sobretot, esbrinar algunes claus per actuar sobre el marc o estructura social que permet la seva producció i reproducció.

Parlem de Violències de gènere en plural (VG) o masclistes donat que les relacions d'opressió i dominació en funció del sexe-gènere presenten múltiples formes de manifestar-se. Tenim present el marc normatiu, llei 2004 de Medidas de Protección Integral contra la Violencia de Género i Llei 5/2008 del Dret de les dones a erradicar la violència masclista i la Llei 17/2020, de 22 de desembre, de modificació de la Llei 5/2008 que introdueix la protecció dels drets de les dones transgènere i cisgènere i de les persones no binàries, amb la finalitat de respectar la diversitat de gènere. També introdueix la regulació de la violència institucional, la violència contra les dones en la vida política i pública, les violències digitals, la inclusió d'una definició de consentiment sexual, en la qual es fixa com a requisit essencial la necessitat de voluntat expressa i ampliar els tipus de violència en l'àmbit social i comunitari.

L'escalabilitat dels resultats d'aquest projecte es facilitarà a través del treball coordinat amb altres organismes i grups de cada Universitat participant, com l'Institut de Ciències de l'Educació, Xarxes i/o Grups d'Innovació Docent, Grups motors o promotors de la perspectiva de gènere a la docència, o Unitats de suport a les Violències de gènere a les Universitats, així com la Unitat de Compromís Social i Observatori de violència. Aquestes col·laboracions permetran nodrir les possibilitats de transferir els nostres resultats a un major nombre de persones beneficiàries potencials.

2. Qualitat i originalitat del projecte

2.1 Rellevància del projecte

La rellevància dels resultats d'aquesta proposta es posa de manifest a dos nivells fonamentals. Per una banda, com a resposta institucional a l'acompliment de la normativa i al requeriment dels processos d'avaluació de centres i titulacions, ja que respon als requeriments establerts a Llei 17/2015, del 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes, al marc general per la implementació de la perspectiva de gènere a la docència de l'AQU Catalunya, als Plans d'Igualtat de les dues Universitats implicades.

Per altra banda, en fer efectiva la coeducació en igualtat de gènere i erradicació de les violències en els contextos universitaris i espais de vida dels i les estudiants universitàries, encara que també de professorat i personal d'administració i serveis. Així mateix, constitueix una acció per promoure el desenvolupament d'aquests i aquestes estudiants com agents de canvi, com a promotors d'una futura pràctica professional respectuosa amb la diversitat i amb la igualtat de gènere.

2.2 Innovació i dimensió interdisciplinària

El treball és multidisciplinari atenent a les diferents disciplines que imparteixen les assignatures dins de les quals s'han realitzat els grups d'estudiants que han treballat dirigits envers l'objectiu. És transdisciplinari en el sentit que l'activitat s'enfocarà des dels supòsits de la perspectiva de gènere interseccional aplicada a les VG. Es destaca:

-La **creativitat i protagonisme per part de l'estudiantat**. Mitjançant les metodologies participatives es proposa un posicionament actiu, crític i reflexiu, de l'estudiantat per tal de potenciar els efectes transformadors propis i sobre la comunitat universitària. L'estudiantat ha dissenyat i implementat el projecte amb la tutoria del professorat que imparteixi l'assignatura en la qual s'ha desenvolupat aquesta activitat. Per tant, ha recollit informació (bibliogràfica, observació, reflexió sobre experiències pròpies o properes) i ha dissenyat un material amb un objectiu de sensibilitzar i influenciar a altres agents de la comunitat universitària.

-El **compromís i implicació dels estudiants**. Acostumats a assumir papers més passius, el fet d'utilitzar una metodologia basada en Aprenentatge i Servei, Aprenentatge col·laboratiu, grups de discussió, perspectives dialògiques i co-narratives coherents amb una perspectiva de gènere, ha facilitat aquests processos.

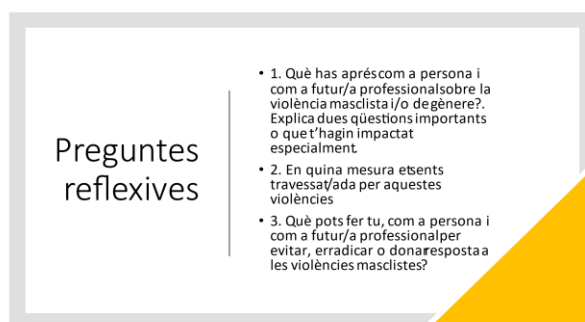
-L'**elaboració de materials docents en formats digitals**: guies, infogrames, audiovisuals, que han permès un fàcil accés a la resta de la comunitat acadèmica i una gran diversitat de formats i d'enfocaments des de les diferents disciplines que participen: Dret, Criminologia, Estudis Socioculturals de Gènere, Comunicació audiovisual, Infermeria, Treball social i Psicologia Dret, Criminologia, Comunicació, Infermeria, Treball social i Psicologia.

3. Metodologia i equip de treball

3.1 Metodologia

La metodologia ha partit de la posició situada d'estudiant, donat que serà els i les estudiants qui amb un treball de reflexió, experiencial i de recerca col·laborativa i feminista (Jiménez, Biglia i Cagliero, 2016), proposaran situacions i experiències a on es visualitzi alguna de les cares de la violència de gènere. El procediment de treball ha sigut en el marc d'algunes assignatures (7 assignatures d'Estudis de Grau: Dret, Criminologia, Estudis Socioculturals de Gènere, Comunicació audiovisual, Infermeria, Treball social i Psicologia). I Màsters de: Psicologia General Sanitària (UdG), Psicologia General Sanitari (UAB), Interuniversitari en Estudis de Dones, Gènere i Ciutadania (UAB i UdG), i Doctorat en Persona i Societat en el Món Contemporani (UAB). Tanmateix, comptem amb el suport de la unitat de Psicogènere de la UAB, la Comissió d'Igualtat de la Facultat de Psicologia de la UAB, i la Comissió d'igualtat de la UdG.

S'han presentat tesis doctorals que han treballat la temàtica, també treballs finals de màster i de grau. En els treballs finals de grau, s'ha treballat doblement la pràctica reflexiva, demanant a l'estudiantat que després d'escriure la seva recerca es gravés en un pòdcast les respostes a aquestes preguntes:

Gràfica 1: preguntes reflexives a l'estudiantat

A part dels treballs finals de grau i finals de màster presentats, s'ha treballat en petits grups d'estudiants per encarregar-los dissenyar i implementar un material docent relacionat amb les violències de gènere i masclistes dins de les assignatures. Aquest és el cas de l'assignatura del Grau de Psicologia (Intervenció psicosocial), o d'Infermeria (Gènere i Salut) o de Comunicació audiovisual (Gènere i Publicitat) a la UdG. O del Màster de Psicologia General Sanitari (assignatura de Promoció i prevenció de la Salut) de la UAB.

Per exemple, a l'assignatura de Gènere i Salut, assignatura optativa, es va aplicar una dinàmica participativa, amb metodologia basada en projectes, i una forma era que l'estudiantat havia d'elaborar un projecte amb relació al 25 de novembre (dia internacional eliminació de la violència contra la dona). Es van matricular 50 estudiants en grups de 10, i han fet vídeos en relació amb la violència, o han fet anàlisi de com les pel·lícules tracten la qüestió del gènere. També han fet un mapa de la violència a tota Espanya, comptes de Twitter actius abans i després del 25 N que han

fet reflexionar a la gent i participar, cartells i pòsters en Instagram i exposats a la Facultat d'Infermeria i Medicina durant unes setmanes al voltant de 25 N.

A l'assignatura del Màster Psicologia General Sanitària (UAB), es va fer una introducció de treball teòric i després el treball d'elaborar un audiovisual: van sortir escenes teatralitzades, dansa, poemes, cançons de rap, etc.

A l'assignatura troncal d'Intervenció psicosocial (UdG) es van realitzar un treball segons les pautes:

1a sessió) Presentació i escollir la temàtica per subgrups de 5-6 estudiants

2a sessió)

-Escrit 1 pàg. d'idees, reflexions sobre el tema escollit de violències en el subgrup. Han de ser reflexions i comentaris basats en experiències personals, reflexions, viscudes o en primera persona o a persones properes, de manera que us hagin afectat d'alguna manera, us hagin fet parar a pensar...

-Cada estudiant ha de portar dues fotos o imatges o objectes que representin alguna o algunes de les idees que heu relatat.

3a sessió)

-Llegir-explicar dins del vostre petit grup l'experiència-reflexió individual (subgrup com entorn de més confiança i seguretat). Aquests escrits no s'exposaran en públic, només en el si del grup en el qual treballeu.

-Exposar a la classe amb totes les participants dels grups i professores les fotografies, explicant cadascuna d'elles què representa.

-Recollir dins del grup classe i de cada subgrup, idees col·lectives que han sorgit, prenent notes, perquè posteriorment pugueu utilitzar-les (aquests continguts i impressions) de cara al treball que presentareu. També heu d'apuntar alguna forma de recollir informacions i continguts a partir d'entrevistar, preguntar a altres joves..., sobre el tema escollit per treballar.

4a sessió)

-Cada membre del subgrup farà la recerca d'un article, bloc, pèg. Web, fòrum, capítol de llibre..., en relació amb el tema escollit i presentarà un resum de les idees importants (1 pàg.) que també penjareu al Drive.

-Penseu en tres idees importants que voleu mostrar en un audiovisual. L'audiovisual final pot durar entre 7-8 minuts.

Les següents sessions son d'elaboració dels treballs i tutories.

Posteriorment a aquestes activitats s'han elaborat materials digitalitzats en formats diferents: infografies, guies, pòdcasts, audiovisuals, segons l'elecció del grup d'estudiants. S'han escollit alguns treballs per fer difusió a la comunitat universitària, així com aquells audiovisuals de més qualitat en continguts per ser penjats en les pàg. Web i xarxes socials universitàries. Vegeu **Annex Catàleg de materials**.

Com apunten Jiménez, Biglia i Cagliero (2016), ens basarem en una metodologia vivencial basada en la premissa feminista del "partir d'una mateixa" que implica un qüestionament personal de la interiorització i la reproducció dels estereotips, normes i valors de gènere i la norma heterosexual, vinculant el temari amb les pròpies vides de les i els participants. D'altra banda, els testimonis directes, compartits per membres dels grups resultaran molt útils en els processos de comprensió del fenomen.

També s'han realitzat diferents activitats d'extensió universitària:

-Jornades amb Seminari i tallers a la UAB: Taula Rodona. Atreveix-te a mirar: detectar i intervenir en les violències masclistes i LGTB-fòbiques. Implica-t'hi! i Cicle contra la violència masclista (amb tres tallers).

TAULA RODONA
Atreveix-te a mirar: detectar i intervenir en les violències masclistes i lgtbfòbiques. Implica-t'hi!

26 de novembre del 2022
13-00h - 15-00h
Facultat de Psicologia, UAB, AULA P-24

Participants:
Psicòlogues especialitzades en intervenció en violències masclistes i lgtbfòbiques des d'una perspectiva de gènere:

- Arantxa Sabanés.** Psicòloga Unitat Psicogènere, SPL-Observatori d'Estudis de la Universitat Autònoma de Barcelona
- M. Jesús Tarragona.** Psicòloga Servei Polítiques de Gènere, Ajuntament de Terrassa
- Aina Troncoso.** Psicòloga Unitat Psicogènere, SPL-UAB CIPI, Ajuntament de Ciutat Badia

Moderadora:
Prof. **Margot Pujal i Llombart.** Presidenta Comissió Igualtat de Psicologia, Responsable acadèmica Unitat Psicogènere i investigadora del Projecte INDIVIDUA

Participants:
Kenza Benzidan. Formadora i investigadora en diversitat sexual i de gènere i en la prevenció de violències a l'àmbit escolar.
Lina Mulero Santoro. Integrant de la Plataforma Trans*forma la Salut i professional de Trans*. Testimoni sobre models d'intervenció psicològica.

Logos: UB, Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Psicologia, Departament de Psicologia, Comissió Igualtat F. Psicologia, UAB, Ajuntament de Terrassa, Ajuntament de Ciutat Badia, Institut Català de les Dones, Departament de Salut de Girona, Direcció general atenció a infància i adolescència, Judicatura de l'Audiència Provincial de Girona, Criminologia de la UdG.

CICLE CONTRA LA VIOLÈNCIA MASCLISTA

Anàlisi i interpretació de les violències vers les diversitats afectivosexuals i de gènere LGTBIQ+

13 DE DESEMBRE DE 13 A 15H A L'AULA P24
A CÀRREC DE:
• CHRISTIAN DÍAZ-SANTOS GUTU, Graduat en Criminologia i Psicologia (UAB) i Màster en Psicologia Jurídica i Forense (UAB)
• FRANCESC SANÉ DÍAZ-SANTOS, Graduat en Filosofia (UAB) i Màster en Filosofia Aplicada (UAB)

Interseccionalitats, reptes i com aplicar-ho: taller vivencial

15 DE FEBRER DE 13 A 15H
A CÀRREC DE: KENZA BENZIDAN, Formadora i investigadora en diversitat sexual i de gènere i en la prevenció de violències a l'àmbit escolar

La reacció neomasclista: Estratègies d'intervenció envers el discurs antifeminista

6 DE MARÇ DE 13 A 15H
A CÀRREC DE: ALEJANDRO SÁNCHEZ-SICILIA, Doctor en Psicologia (UAB) i Formador en masculinitats i gènere

Cal inscriure's enviant un mail a: comissio.igualtat.psicologia@uab.cat

Logos: UB, Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Psicologia, Departament de Psicologia, Comissió Igualtat F. Psicologia, UAB, Ajuntament de Terrassa, Ajuntament de Ciutat Badia, Institut Català de les Dones, Departament de Salut de Girona, Direcció general atenció a infància i adolescència, Judicatura de l'Audiència Provincial de Girona, Criminologia de la UdG.

Gràfiques 2: Seminari i Tallers contra les violències

-Taula de treball sobre la Violència masclista: projecte realitzat entre estudiant de Grau de Dret i Criminologia de la UdG, professorat i la Comissió o taula de treball sobre violència masclista de Girona, composta per grup de Mossos d'Esquadra de Girona de la Comissió de Violència masclista, la Sra. Rosa Negre i la Sra. Mercè Vidal; l'Institut Català de les Dones, amb la Sra. Jennifer Escobar i la Sra. Raquel Aguilera; la Xarxa de Salut Mental. Departament de Salut de Girona, amb el Sr. Carles Mundet i la Sra. Marta Fusté, la Direcció general atenció a infància i adolescència, amb la Sra. Meritxell Carré; la Judicatura de l'Audiència Provincial de Girona, amb el Sr. Victor Correas i la professora Dra. Ester Blay dels Estudis de Dret i Criminologia de la UdG.

-Taller de "Narratives corporitzades" a partir d'un grup de professores de la UdG, conduït per la Pilar Albertín. Activitat que volem continuar realitzant, en la qual parlem de com ens definim, sentim, quines pràctiques de subjectivació, de violència patim, a on situem les raons, quins mecanismes de resistència tenim davant l'activitat a l'acadèmia, el treball, la cultura i les expectatives futures de la Universitat.

Marc teòric: Narratives corporeitzades

Feminisme i corporalitat: feminisme de la diferència, i feminisme postmodern o queer, feminisme interseccional i decolonial.

Emocions. Afectes i gir afectiu

Connexions Cos-Afecte-Subjectivitat

Gràfica 3: Proposta de narratives

-Organització de la Presentació del llibre: Gillian Abel y Lynzi Armstrong (2022). *Trabajo sexual con derechos. Una alternativa de despenalización*. Barcelona: Virus, que es va realitzar amb col·laboració de l'editorial, del Col·lectiu de Prostitutas de Sevilla, de l'Ateneu Salvadora Catà de Girona i el grup feminista Malapècora, així com la participació de la UdG. Va ser un acte comunitari realitzat a Girona.

Gràfica 4: Presentació del llibre

-Presentació de comunicacions en Congressos realitzades conjuntament per estudiants i professorat: III Congrés Català Antropologia; European Association of Social Anthropology Conference; IV Congrés Congènere; XI Congrés Nacional i V Internacional d'Aprenentatge i Servei Universitari; European Social Work Conference

- Seminari: **GÈNERES I SEXUALITATS CONTRAHEGEMÒNIQUES** amb el suport facilitat per la Unitat de Compromís i Igualtat de la UdG i amb la participació d'alumnat i professorat de la UdG.

OBJECTIU/ OBJETIVO

Activitat dirigida a tractar la perspectiva de gènere interseccional en tres contextos diferents: I) els cossos trans* i la salut; II) les violències de gènere: en dones cis i sexualitats no binaries, en dones empresonades i en mares i fills/es que pateixen violència a la parella; i III) el estigma i la sexualitat en dones que exerceixen treball sexual i la seva relació amb la llei i amb les polítiques feministes. La finalitat és abordar la temàtica des de les experiències i en qüestions que avui dia son reptes pel feminisme i les perspectives de gènere. Especialment es tractarà de sensibilitzar i avivar el pensament crític i compromès de les persones participants.

Actividad dirigida a tratar la perspectiva de género interseccional en tres contextos distintos: I) los cuerpos trans y la salud; II) las violencias de género: en mujeres cis y sexualidades no binarias, en mujeres en prisión y en madres e hijxs que sufren violencia en la pareja; y III) el estigma y la sexualidad en mujeres que ejercen trabajo sexual y su relación con la ley y con las políticas feministas. La finalidad es abordar la temática desde las experiencias y en cuestiones que hoy en día son retos para el feminismo y las perspectivas de género. Especialmente se tratará de sensibilizar y avivar el pensamiento crítico y comprometido de las personas participantes.

Organitza/Organiza: Pilar Albertin Carbó, Jose Antonio Langarita Adiego, Núria Sadurní Balcells, Pakita Cortés Nicolás y Mar Sibila Pérez

Universitat de Girona
Unitat de Compromís Social
Igualtat de Gènere

Amb el suport econòmic de la Unitat d'Igualtat de la Unitat de Compromís Social de la UdG

El Departament de Psicologia

PROGRAMA

DATA/FECHA	LLOC/LUGAR	CONFERENCIANT I TEMA/CONFERENCIANTE TEMA
7/11/2022 12-14:10	Sala d'Actes. Facultat Educació i Psicologia. Universitat de Girona (presencial) + online https://eu.bbcolab.com/guest/25ba5c2b6562402d9a45099e3801d28e	NATALIA LAINO. Instituto de Psicología Social Montevideo. "Cartografía afectiva de lo carcelario"
11/11/2022 9:15-11:30	Online https://eu.bbcolab.com/guest/2409edf2e4fa4abb8e0759fb0968ff86	KENIA GARCÍA Colectivo de prostitutas de Sevilla "Estigma, legislación y trabajosexual Análisis feminista"
14/11/2022 12-14:10	Salad'Actes Facultat Educació i Psicologia Universitat de Girona (presencial) + online https://eu.bbcolab.com/guest/c40693c0324c4a42a6a8a03ae302e2d8	ESTER MAS. Consell Comarcal La Selva. SIAD Sta. Coloma de Farners. "Violencias machistas: emociones, terapia y procesos de recuperación"
2/12/2022 10-12:30	Aula C1.Facultat de Dret Universitat de Girona.PRESENCIAL	NOEMI NUÑEZ e internas del Centre Penitenciari Puig de les Basses (Figueres) "Violencias de género, mujeres y prisión"
12/12/2022 12-14:10	Salad'Actes Facultat Educació i Psicologia Universitat de Girona (presencial) + online https://eu.bbcolab.com/guest/648e845e72204357b63bb7efac7e27b2	LOLITA. Estudios de Trabajo social. Trabajadora en el ámbito doméstico y del cuidado. "El trabajo cuidadoso y los marcos sociales y legales de opresión"
19/12/2022 12-14:10	Sala d'Actes. Facultat Educació i Psicologia. Universitat de Girona (presencial) + online https://eu.bbcolab.com/guest/1c7d6d521934f1988bd783962918527	SAMFERNÁNDEZ Universidad de Granada. "Autoetnografías cuerpos-emociones y diversidad sexual. Perspectivas feministas en investigación en salud"

Gràfica 5: Seminari Gèneres i Sexualitats contrahegemòniques

PLA DE TREBALL. Taula amb objectius, accions i temporalització:

	2022												2023	
	Feb	Mar	Abr	Mai	Jun	Jul	Set	Oct	Nov	Des	Gen	Feb	Mar	
Objectiu 1. Comprensió del marc estructural de les VG	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Acció 1.1. Lectures i sessions tutoritzades pel professor/a de l'assignatura	■						■							
Acció 1.2. Recerca d'informació	■	■					■	■						
Objectiu 2. Selecció de la situació de violència	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Acció 2.1. Recerca d'informació de casos i discussions grupals		■	■					■	■					
Acció 2.2. Conferència de professional que atén casos de VGs a la Universitat UNITAT DE PSICOGÈNERE									■					
Objectiu 3. Disseny i elaboració del material per prevenció i sensibilització sobre VG per la comunitat universitària	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Acció 3.1. Elaboració de guió on es presentin: indicadors, manifestacions, conseqüències, respostes, etc.. per eliminar les VG			■	■					■	■				
Acció 3.2. Preparació de les eines i recursos per fer difusió i transferència						■	■			■	■			

Taula 2. Col·laboració entre grups acadèmics

GRUPS RECERCA I XARXES UdG	GRUPS DE RECERCA I XARXES UAB
Grup de Recerca Envel·liment, Cultura i Salut	Grup de Recerca Estudis Socials i de Gènere de Poder i la Subjectivitat (GIPIS)
CISA - Grup de Recerca en Ciències Socials Aplicades	Grup de Recerca Des-Subjectant. GESPFI UAB
Xarxa d'Innovació Docent sobre la Perspectiva de gènere a la docència. Inst Ciències Educació (ICE)	Unitat de Psicogènere Facultat Psicologia
Grup de recerca ARPA-Anàlisi de la Recepció de les Pantalles audiovisuals	Comissió d'Igualtat de la Facultat Psicologia
Grup de Recerca Sanitària i Salut	
Unitat d'Igualtat de la UdG	

4. Resultats i valoració

Cal dir que la implicació voluntària de l'estudiantat dins de les assignatures en què s'ha aplicat el projecte ha sigut del 100%. En totes les assignatures de Grau (Gènere i Publicitat, Gènere i Salut, Intervenció Psicosocial) i en algunes de Màster on s'ha proposat (Promoció i prevenció en Salut).

D'altra banda, els materials produïts son abundants. A continuació s'inclou en la Taula 1 un resum dels productes-resultats.

Taula 3. Quantitat de produccions realitzades

TREBALLS	Quantitat
Treballs realitzats en assignatures de Graus	23
Treballs final de Grau	21
Treballs final de Màster	8
Tesis doctorals	3
Audiovisuals realitzats per estudiants	7
Podcast realitzats per estudiants	22
Activitats universitàries	3
Seminaris i Jornades	3
Audiovisuals de Jornades universitàries	3
Participació en Congressos	6
Elaboració audiovisuals docents	2
Articles científics	3

L'elaboració de dos audiovisuals eixos del projecte que serviran per a la difusió i la docència (Ver "Catàleg materials"):

- Feminismes i interseccionalitat a la Universitat
- Masculinitats hegemòniques a la Universitat

I els articles científics elaborats i enviats a tres revistes acadèmiques són:

Dominguez, Pilar; Bonilla, Amparo and Pujal, Margot (2023). "We can't allow ourselves to fall ill": Health and processes of (self-)control in women caring for family members, a gender critical approach. *J. Qualitative Health Research*.

Cubells, Jenny; Navarro, Carmen, Jorquera, Susana y Cantera, Leonor M.(2023). El impacto de las violencias machistas en la delincuencia femenina: experiencias de vulnerabilidad en mujeres que cumplen condena en Cataluña *J. Critical Criminology*.

Albertín, P and Cortés, P. (2023). Spaces and practices for resisting violence in care and domestic work: the case of migrant women in Spain. *J. Gender, Place & Culture*.

A part de comptar amb un equip docent i estudiantil de dues Universitats i diferents Facultats i Graus com hem vist a la Taula 1, comptem amb una col·laboració multidisciplinària de diferents xarxes (Taula 2).

Així mateix, apuntem sobre el desenvolupament i treball amb algunes de les competències.

Taula 4. Competències acadèmiques principals desenvolupades i amb relació als objectius Desenvolupament sostenible. Agenda 2030

Competència crítica i atenció a la diversitat. Adonar-se de les desigualtats estructurals i institucionals basades en el sexe-gènere en intersecció amb altres eixos de desigualtat (edat, ètnia, raça, capacitació, classe social, etc.) i construir aliances per ser resilients davant les desigualtats de gènere...
Competència interpersonal i comunicativa. Saber comunicar el seu punt de vista, la seva experiència, saber escoltar, saber negociar posicions i resoldre conflictes basats en les desigualtats.
Competència d'innovació i creativitat. Coneixement que permeti conscienciar-se i sensibilitzar-se davant el problema i les necessitats relacionades amb les VG.
Competència col·laborativa i de treball en equip. Capacitat de col·laboració i participació responsable entre els diferents estudiants de l'equip i amb el professorat per realitzar la feina.
Competència de transferència del coneixement a partir de tecnologies. Treballar amb metodologies (com audiovisuals, infografies, materials docents i activitats en pàg. Web dels Estudis) per proporcionar eines i recursos per la prevenció i actuació davant les VG.

Aquestes competències guarden relació directa amb els OD3: Salut i Benestar, OD4 Educació de qualitat, OD5 Igualtat de gènere i OD10 Reducció de les desigualtats

A partir dels pòdcasts reflexius elaborats per l'estudiantat, com de les entrevistes fetes a professorat (Vegeu Annex "Catàleg de materials") valorem positivament el projecte, tant a nivell quantitatiu per la quantitat d'evidències que hem recollit i la quantitat d'estudiants i professorat participant, com a nivell qualitatiu, ja que el fet d'usar una metodologia vivencial basada en la premissa feminista de "partir d'una mateixa" ha implicat un qüestionament personal de la interiorització i la reproducció dels estereotips, normes i valors de gènere i la norma heterosexual. S'ha aconseguit vincular els conceptes tractats amb les pròpies vides de les i els participants. D'altra banda, els testimonis directes, compartits pels membres dels grups que han anat treballant, han resultat molt útils en els processos de comprensió del fenomen -com ens mostra en les conclusions dels treballs escrits-.

Una de les professores participants en el projecte explica:

“Amb l'estudiantat és molt positiu i també la valoració que fan. Per diferents qüestions: Una ja tenen assolit el discurs de la violència, i ara: com ho explico en una situació vital perquè altre ho pugui entendre? Doncs tenir elements de reflexió i aprendre a com ho treballa, i aquesta segona volta és important. I en fer aquest exercici les persones **prenem consciència**

de violències que han patit, que igual no s'havien parat a pensar, a vegades petites violències que no són molt greus, i a com posar límits, com identificar-les abans o com treballar-les, **o si les han exercit sense voler. És la part de reflexió, i no de passar-ho per lo cognitiu**, sinó parlar-lo i **posar-li cos i reflexió**. I al professorat li passa igual, una cosa és el que saps i altra és veure a partir d'un exercici. **Es troben elements i violències més invisibilitats que no t'esperaves**. També el fet de **ser nois i noies, la visió és diferent i això provoca un impacta positiu**, com ho veuen uns i altres, com són les relacions que observa el professorat de la relació entre estudiants, també nois que han patit violències i veure qui nom se li posa, i com s'identifica.

Em trobo persones que **davant el feminisme senten rebuig** i quan analitzen experiències més a fons emergeixen les violències més aterrades, i diuen: Ostres, si això és feminista, jo també ho sóc! Crec que la part interessant és aquesta. Aquest **discurs que ho poses a tot arreu, però que quan ho poses a la vida** la mirada és diferent i **això és transformador**, tant per l'estudiantat, com per a mi com a docent.

Hem preparat tres tallers sobre la violència, amb participació d'activistes-estudiants-acadèmics. També volien treballar el tema LGTBIQ+ que en la nostra Universitat **hem tingut profes feministes que han rebutjat aquesta diversitat, i s'ha creat una conflictivitat important**, fins i tot alumnes que han deixat d'assistir a algunes de les seves classes perquè el profe ha mostrat LGTBI-fòbia. Aquestes **violències són masclistes perquè defensen una masculinitat hegemònica**".

I per últim explicar que la difusió del projecte ha sigut/serà a través de les activitats, seminaris, presentacions, articles pendents, però sobretot a través del catàleg amb materials digitalitzats en formats diferents: infografies, guies, pòdcasts, audiovisuals que són oberts per consultar per qualsevol estudiant o persona interessada. Aquest catàleg amb una Guia explicativa del projecte, es penjaran a les pàg. Web i xarxes socials universitàries (dels Departaments, Facultats i dels Grups de recerca participants, així com de les Unitats d'Igualtat de la UAB i de la UdG), i a la biblioteca de la UdG. També es farà difusió a algunes entitats com l'Institut Català de les Dones. Alguns treballs concrets es donaran a conèixer a Serveis públics (com Salut, Educació, Seguretat) i Entitats del 3r sector que han participat durant el projecte.

5. CONCLUSIONS

Aquest projecte ha sigut molt satisfactori per a totes les parts implicades, especialment perquè es tracta de l'elaboració de materials que constitueixen evidències i productes de processos que s'han compartit i treballat col·laborativament dins del Pla docent i de les activitats acadèmiques. Aquest Pla i activitats docents no sempre permeten la creativitat, iniciativa i capacitat reflexiva i crítica de l'estudiantat de la forma que ho hem aconseguit en el cas que presentem. En aquesta experiència d'innovació les activitats incloses dins d'assignatures de Grau i amb temes que travessen les experiències quotidianes dels i les universitaris/àries i professorat ha permès recollir una gran varietat de temes relacionats amb les violències de gènere, en diferents formats, i posar-los a l'abast d'un públic universitari i d'altres contextos. Creiem que l'aprenentatge i la sensibilització són dues característiques rellevants d'aquest projecte que, en major o menor mesura ens ha transformat en el procés d'elaboració i execució.

6. Referències bibliogràfiques

Albertin, Pilar (2017). Abriendo puertas y ventanas a una perspectiva psicosocial feminista: Análisis sobre la violencia de género. *Psicoperspectivas*, 16(29): 79-90

Arisó, O y Mérida, R. (2020). *Los géneros de la violencia. Una reflexión queer sobre la "violencia de género"*. Madrid: Egalés.

Bonino, L. (2004). Los micromachismos. *Revista La Cibeles*, 2. Madrid.

Cala Carrillo, M.J. (2007-2011). *Recuperando el control de nuestras vidas: reconstrucción de identidades y empoderamiento en mujeres víctimas de violencia de género*. Universidad de Sevilla. Instituto de la mujer.

Cubells, Jenny y Calsamiglia, Andrea (2015). El repertorio del amor romántico y las condiciones de posibilidad para la violencia machista. *Universitas Psychologica*, 14 (5): 1681-1694.

Jiménez, Biglia y Cagliero (2016). De les teories a les pràctiques: reflexions sobre el procés d'investigació-acció feminista GAPWork. *Pedagogia i Treball Social. Revista de Ciències Socials Aplicades*, 5 (1): 79-104

Platero, Lucas; Langarita, Jose Antonio (2016). La Docencia Encarnada, Sexualda y Generizada. Dos Experiencias Incómodas. *Pedagogia i Treball Social. Revista de Ciències Socials Aplicades* 5 (2016): 57-78.

Mena, Maria; Sáez, Ángela; Leal, Aurora y Pujal, Margot (2019). Aportaciones de las pedagogías de género a la calidad de la docencia universitaria. *Educar*, 55 (2): 579-596

Annex. Catàleg de materials

